

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 508/2017
12.04.2017. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Лидије Ђукић и Божидара Вујичића, чланова већа, у правној ствари тужилаца: АА, ББ, ВВ, ГГ, ДД, ЂЂ, ЕЕ, ЖЖ, ЗЗ, ИИ, ЈЈ, КК и ЛЛ, сви из ..., чији је заједнички пуномоћник Есад Дуљевић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Краљеву, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужилаца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1677/16 од 12.07.2016. године, у седници одржаној 12.04.2017. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужилаца ББ, ВВ, ГГ, ЂЂ и ЕЕ, изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1677/16 од 12.07.2016. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ, као недозвољена, ревизија тужилаца АА, ДД, ЖЖ, ЗЗ, ИИ, ЈЈ, КК и ЛЛ, изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1677/16 од 12.07.2016. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Новом Пазару П 934/14 од 17.03.2016. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужилаца, па је обавезана тужена да тужиоцима на име накнаде нематеријалне штете, због неоснованог лишења слободе – притвора, исплати и то: АА 3.600.000,00 динара, ББ, ВВ и ГГ по 10.000.000,00 динара, ДД 4.080.000,00 динара, ЂЂ и ЕЕ по 10.000.000,00 динара, ЖЖ и ЗЗ по 3.800.000,00 динара, ИИ 3.600.000,00 динара, ЈЈ 3.840.000,00 динара, КК 3.600.000,00 динара и ЛЛ 4.500.000,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 17.03.2016. године до исплате. Ставом другим изреке, констатовано је да је повучена тужба ЉЉ и ММ. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка од 1.119.600,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 1677/16 од 12.07.2016. године, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом и трећем изреке, па је тачком 1. обавезана тужена да тужиоцима на име накнаде нематеријалне штете за

претрпљене душевне болове због повреде угледа и части услед неоснованог лишења слободе исплати и то: АА 1.800.000,00 динара, ББ, ВВ и ГГ по 5.000.000,00 динара, ДД 2.040.000,00 динара, ЂЂ и ЕЕ по 5.000.000,00 динара, ЖЖ и ЗЗ по 1.900.000,00 динара, ИИ 1.800.000,00 динара, ЈЈ 1.920.000,00 динара, КК 1.800.000,00 динара и ЛЛ 2.250.000,00 динара, све са законском затезном каматом почев од 17.03.2016. године до исплате, а тачком 2. је одбијен тужбени захтев преко досуђеног износа, и то за исплату АА још 1.800.000,00 динара, ББ, ВВ и ГГ још по 5.000.000,00 динара, ДД још 2.040.000,00 динара, ЂЂ и ЕЕ још по 5.000.000,00 динара, ЖЖ и ЗЗ још по 1.900.000,00 динара, ИИ још 1.800.000,00 динара, ЈЈ још 1.920.000,00 динара, КК још 1.800.000,00 динара и ЛЛ још 2.250.000,00 динара, са законском каматом почев од 17.03.2016. године до исплате. Тачком 3. обавезана је тужена да тужиоцима накнади трошкове поступка од 205.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донесене у другом стетпену, тужиоци су изјавили ревизију због погрешне примене материјалног права, с тим што су предложили да се ревизија сматра изузетно дозвољеном, применом члана 395. ЗПП (погрешно се позивајући на одредбу члана 404. новог ЗПП).

Решењем РЗ 5/17 од 24.01.2017. године, Апелациони суд у Крагујевцу није предложио Врховном касационом суду да о ревизији тужилаца одлучује применом члана 395. ЗПП, налазећи да за то нису испуњени законом прописани услови.

Међутим ревизија у односу на тужиоце: ББ, ВВ, ГГ, ЂЂ и ЕЕ је дозвољена применом члана 23. став 3. Закона о изменама и допунама ЗПП („Службени гласник РС“ број 55/14, који се примењује у свим споровима који нису правноснажно окончани до 31.5.2014. године, односно до дана ступања на снагу овог закона), јер је побијана вредност предмета спора ових тужилаца изнад граничне вредности за дозвољеност ревизије (прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе), па је Врховни касациони суд испитао побијану одлуку у делу којим је одлучено о захтевима ових тужилаца, применом одредбе члана 399. ЗПП ("Сл.гласник РС" бр.125/04 и 111/09), и нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 361. став 2. тачка 9. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а ревизијом се не указује на друге повреде поступка због којих се она може изјавити, применом члана 398. став 1. ЗПП.

Према чињеничном стању на коме је заснована побијана одлука, против тужилаца је покренут кривични поступак пред Окружним судом у Новом Пазару, на основу оптужнице Окружног јавног тужиоца у Новом Пазару КТ 673/93 од 18.10.1993. године, због сумње да су учинили кривично дело угрожавања територијалне целине из члана 116. став 1. КЗСРЈ и кривично дело из члана 33. ЗООМ, а одређен им је и притвор и то: ББ почев од 22.05.1993. године, ВВ почев од 17.06.1993. године, ГГ од 20.05.1993. године, ЂЂ почев од 01.06.1993. године и ЕЕ од 08.06.1993. године. Првостепеном пресудом К 63/93 од 12.10.1994. године, тужиоци су оглашени кривим и осуђени на безусловне казне затвора у трајању од једне до шест година, у које се урачунава и време проведено у притвору. Одлучујући о жалби тужилаца, Врховни суд Србије је решењем КЖ 492/94 од

25.03.1996. године укинуо првостепену одлуку и предмет вратио првостепеном суду на поновно одлучивање. Међутим, овај поступак према тужиоцима окончан је доношењем правноснажног решења Окружног суда у Новом Пазару К 38/96 од 11.01.2006. године, којим је кривични поступак обустављен због наступања застарелости кривичног гоњења. Тужиоци ББ, ВВ, ГГ и ЂЂ су пуштени из притвора 25.03.1996. године, а ЕЕ 05.03.1996. године.

Судови су утврдили и да су тужиоци за време боравка у притвору имали осећај неправде, осећај мање вредности, неизвесност за исход поступка, а трпели су и страх за сопствену егзистенцију, услед чега је наступила и несаница, губитак апетита и телесне тежине. По изласку из притвора наступио је неспокој због осећаја мање вредности, као и непријатан осећај да их један део непосредног окружења посматра са сажаљењем, док су други исказивали злурадост у опхођењу с њима, због чега су смањили контакте са околином, те је дошло до повлачења и социјалне изолованости. Ови тужиоци били су лишени слободе у временском трајању од 2 године 8 месеци и 27 дана (ЕЕ) до 2 године 10 месеци и 5 дана (ГГ).

Код овако утврђеног чињеничног стања, правилан је закључак судова да тужиоци, у складу са чланом 200. став 1. Закона о облигационим односима, имају право на накнаду штете за душевне болове које су трпели у периоду у ком су били лишени слободе у кривичном поступку који је окончан обуставом, а да основ и пасивна легитимација тужене да тужиоцима накнади ову штету, произлазе из члана 556. став 1. тачка 1. ЗКП („Сл. лист СРЈ“ бр. 70/01, ...“Сл. гласник РС“ бр.58/04,...76/10), који је био на снази у време трајања притвора, као и члана 584. став 1. тачка 1. у вези члана 589. ЗКП (“Сл. гласник РС“ бр.72/11, ...55/14), важећег у време пресуђења.

Међутим, несновано се ревизијом тужилаца указује на погрешну примену материјалног права приликом одлучивања о висини правичне накнаде.

Наиме, правична накнада нематеријалне штете, као облик отклањања штетних последица, састоји се у исплати суме новца као сатисфакцији за претрпљену нематеријалну штету, да би се код оштећеног успоставила психичка и емотивна равнотежа која је постојала пре штетног догађаја, у мери у којој је то могуће, с обзиром да реституција по природи ствари није могућа. При том, она не сме бити циљ, већ мора бити средство за ублажавање претрпљене нематеријалне штете и не сме погодовати тежњама које нису спојиве са њеном природом и сврхом (подстицање лукративних мотива или комерцијализацији личних добара).

Утврђено чињенично стање оправдава досуђивање правичне новчане накнаде за тражени вид нематеријалне штете, применом члана 200. ЗОО. Оценом свих штетних последица проистеклих из неосноване осуде, као и свих околности конкретног случаја (став 1. овог члана), које су од утицаја на одмеравање висине правичне накнаде, и то: природа и тежина кривичних дела која су им стављена на терет, време проведено у притвору, последице лишења слободе на њихово здравствено стање, однос околине према њима после притварања, дужина душевних болова које су због тога трпели, али и време протекло од притварања, односно након пуштања из притвора, Врховни касациони суд налази, применом члана 224. ЗПП, да је правилно побијаном одлуком правична новчана накнада за

овај вид нематеријалне штете тужиоцима досуђена у висини од по 5.000.000,00 динара.

Имајући у виду природу и друштвену сврху права на накнаду нематеријалне штете, досуђивање у већем износу не би одговарало значају повређеног добра и циљу коме накнада служи, због чега је, супротно наводима ревизије тужилаца, њихов тужбени захтев преко досуђеног износа неоснован.

На овај начин, Врховни касациони суд је, применом члана 405. став 1. ЗПП, одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о дозвољености ревизије осталих тужилаца, Врховни касациони суд је применом члана 410. став 2. тачка 5. Закона о парничном поступку („Сл. гласник РС“ број 125/04 и 111/09), нашао да ревизија тужилаца АА, ДД, ЖЖ, ЗЗ, ИИ, ЈЈ, КК и ЛЛ, није дозвољена.

Тужба ради накнаде нематеријалне штете поднета је 27.11.2006. године. Тужиоци нису јединствени супарничари, у смислу члана 204. ЗПП, због чега се дозвољеност ревизије цени у односу на сваког од тужилаца појединачно, па је побијана вредност предмета спора у односу на тужиоца АА 1.800.000,00 динара, ДД 2.040.000,00 динара, ЖЖ и ЗЗ по 1.900.000,00 динара, ИИ 1.800.000,00 динара, ЈЈ 1.920.000,00 динара, КК 1.800.000,00 динара и ЛЛ 2.250.000,00 динара.

Одредбом члана 23. став 3. Закона о изменама и допунама ЗПП („Сл. гласник РС“ број 55/14), који регулише дозвољеност ревизије у свим споровима који нису правноснажно решени до 31.5.2014. године, прописано је да је ревизија дозвољена у свим поступцима у којима вредност предмета спора побијеног дела прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Имајући у виду да се у конкретном случају ради о имовинско-правном спору у коме се тужбени захтев односи на новчано потраживање, а у коме је, према средњем курсу НБС на дан подношења тужбе од 78,8 динара за 1 евро, побијана вредност предмета спора у односу на сваког од ових тужилаца испод граничне вредности за дозвољеност ревизије (испод динарске противвредности 40.000 евра), то је Врховни касациони суд нашао да је ревизија ових тужилаца недозвољена, применом одредбе члана 394. став 2. ЗПП.

На основу изнетог, применом члана 404. ЗПП, Врховни касациони суд је одлучио као у ставу другом изреке.

**Председник већа – судија
Весна Поповић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић